

У 2012 році загальна кількість виданих ліцензій на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку становила 625 ліцензій, що на 192 ліцензій (на 44,34 %) більше показника 2011 року (433 ліцензій). Кількість переоформлених у 2012 році ліцензій, насамперед, у зв'язку із закінченням строку попередньої ліцензії та зі зміною найменування ліцензіатів, становила 250, що на 126 ліцензій менше ніж, у 2011 році (376 ліцензій).

Тим часом, у 2012 році було анульовано 222 ліцензій. Цей показник зменшився у порівнянні з 2011 роком (433 ліцензій) майже на 35,84 %, що свідчить про підвищення дисциплінованості професійних учасників ринку.

Для того, щоб зменшити кількість діючих довідників і класифікаторів для учасників фондового ринку, 8 травня 2012 року Комісія прийняла рішення №646 «Про затвердження Системи довідників та класифікаторів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку для використання учасниками фондового ринку» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 25 травня 2012 р. за №831/21143). Відтепер вимоги до довідників уніфіковані на рівні одного нормативно-правового акту.

Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж

Загальна кількість торговців цінними паперами станом на кінець 2012 року зменшилась у порівнянні з даними на кінець 2011 року на 86 професійних учасників та становила 647. Це обумовлено більш ретельним підходом Комісії до кожного торговця, до процедури видачі їм ліцензій та підвищенням вимог регулятора до профучасників. Так, у 2012 році регулятором було видано ліцензій на здійснення певних видів професійної діяльності на ринку цінних паперів, а саме:

- за напрямом брокерської діяльності - 181;
- за напрямом дилерської діяльності - 167;
- за напрямом андеррайтингу - 29;
- за напрямом діяльності з управління цінними паперами - 13.

Кількість переоформлених у 2012 році ліцензій на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку за напрямами склала:

- брокерська діяльність - 64;
- дилерська діяльність - 65;
- андеррайтинг - 23;
- діяльність з управління цінними паперами - 13.

Для порівняння ці дані відображенні в таблиці 42.

Якщо говорити про кількість анульованих ліцензій, то у 2012 цей показник склав 132 ліцензії, що у порівнянні з 2011 роком менше на 45 %.

Таблиця 42

Кількість виданих та переоформлених ліцензій торговців цінними паперами протягом 2012 року

Діяльність Комісії у напрямі ліцензування	Напрями діяльності з торгівлі цінними паперами				
	Брокерська діяльність	Дилерська діяльність	Андеррайтинг	Діяльність з управління цінними паперами	Всього
Видано ліцензій	181	167	29	13	390
Переоформлено ліцензій	64	65	23	13	165

На кінець 2012 року на вітчизняному ринку цінних паперів функціонувало 10 фондових бірж:

- «Київська міжнародна фондова біржа»;
- «Придніпровська фондова біржа»;
- «Українська міжбанківська валютна біржа»;
- «Українська міжнародна фондова біржа»;
- «Українська фондова біржа»;
- «Східно-Європейська фондова біржа»;
- «Українська біржа»;
- «Фондова біржа «ІННЕКС»;
- «Фондова біржа «ПФТС»;
- «Фондова біржа «Перспектива».

Незважаючи на розвиненість цього сегменту ринку, Комісія ставила перед собою завдання із вдосконалення та модернізації діяльності бірж. Так, регулятор встановив вимоги до лістингу цінних паперів іноземних емітентів та запровадив необхідність визначення та оприлюднення фондовою біржею кожного торговельного дня біржового фондового індексу, прийнявши рішення від 22.11.2012 № 1688 «Про затвердження Положення про функціонування фондових бірж», яке було зареєстровано в Міністерстві юстиції України 14 грудня 2012 року за № 2082/22394.

Важливим також залишалось врегулювання питань, які виникають під час реалізації на фондовій біржі цінних паперів, на які звернено стягнення. З метою його вирішення було прийнято рішення Комісії від 25.12.2012 № 1853 «Про затвердження Порядку реалізації цінних паперів, на які звернено стягнення, на фондовій біржі», що було зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 січня 2013 р. за № 159/22691.

Також варто зазначити роботу регулятора, спрямовану на вдосконалення подачі звітності торговці цінними паперами до НКЦПФР. В рамках системної роботи із реформування процедури подачі інформації від учасників ринку регулятора, для того, щоб удосконалити систему подання звітності до Комісії в електронній формі, у 2012 році було прийнято чотири рішення, які зокрема регулюють порядок складання, подання та розміщення інформації в загальнодоступній базі НКЦПФР.

Окрім того, було вирішене питання діяльності торговця цінними паперами при укладанні договорів купівлі-продажу цінних паперів на фондовій біржі на підставі разових замовлень клієнтів за договорами на брокерське обслуговування - воно було врегульоване рішенням Комісії від 06.11.2012 № 1584 «Про затвердження Порядку та умов провадження торговцем цінними паперами брокерської діяльності за договорами на брокерське обслуговування з подальшим врегулюванням зобов'язань клієнта», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 листопада 2012 р. за № 2000/22312.

У той же час, було прийнято ряд системних документів, які покликані забезпечити реалізацію єдиної державної політики щодо функціонування та розвитку фондового ринку в Україні та гарантувати захист учасників торгів та інвесторів від можливих зловживань на ринку цінних паперів. Зокрема, це рішення Комісії від 18.09.2012 № 1240 «Про затвердження форми Типового договору андеррайтингу», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 листопада 2012 р. за № 1949/22261; рішення Комісії від 13.03.2012 № 394 «Про затвердження Порядку погодження набуття юридичною чи фізичною особою істотної участі у професійному учаснику фондового ринку або збільшення її таким чином, що зазначена особа буде прямо чи опосередковано володіти або

контролювати 10, 25, 50 і 75 відсотків статутного (складеного) капіталу такого учасника чи права голосу придбаних акцій (часток) в його органах управління», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 квітня 2012 р. за № 635/20948; рішення Комісії від 10.07.2012 № 952 «Про внесення змін до Порядку формування та ведення державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 липня 2012 р. за № 1251/21563.

У минулому році також велась робота з удосконалення вимог до професійних учасників фондового ринку та регулювання професійної діяльності торговцями цінними паперами. В її результаті Комісія прийняла рішення від 15.11.2011 № 1638 «Про внесення змін до Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25 січня 2012 р. за № 114/20427.

Регулювання депозитарної та розрахунково-клірингової діяльності

Депозитарна діяльність на фондовому ринку у 2012 році була представлена двома депозитаріями. Загальна кількість зберігачів на кінець 2012 року становила 369. У той же час, кількість реєстраторів зменшилась порівняно з 2011 роком на 54 професійних учасників, або на 28,72 %, та на кінець 2012 року становила 134. Тенденція до значного зменшення кількості реєстраторів є, насамперед, наслідком набрання чинності змін до законодавства щодо існування акцій виключно в бездокументарній формі.

З метою удосконалення системи державного регулювання депозитарної та розрахунково-клірингової діяльності, запобігання порушенням законодавства при обслуговуванні обігу цінних паперів, Комісією розроблено та прийнято чимало важливих нормативних документів. Відтак, регулятор оновив Положення про депозитарну діяльність та Положення про розрахунково-клірингову діяльність за договорами щодо цінних паперів, врегулював питання, які виникають у зв'язку з припиненням провадження професійної діяльності депозитарію цінних паперів. Також було внесено зміни до порядку переведення випуску іменних акцій документарної форми існування у бездокументарну форму існування, а також удосконалені правила надання професійним учасникам фондового ринку інформації клієнту про фінансові послуги, які він може здійснювати.

Доклала зусиль у 2012 році Комісія і до системи подання адміністративних даних професійних учасників фондового ринку в електронній формі у вигляді електронних документів з використанням системи електронного документообігу відповідно до опису розділів та схем XML файлів. Зокрема, регулятор прийняв три рішення: від 11.09.2012 № 1220 «Про затвердження Положення про порядок складання адміністративних даних щодо здійснення діяльності з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01 жовтня 2012 р. за № 1665/21977; від 11.09.2012 № 1221 «Про затвердження Положення про порядок складання адміністративних даних зберігачами цінних паперів та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01 жовтня 2012 р. за № 1666/21978; від 08.05.2012 № 647 «Про затвердження Положення про порядок складання адміністративних даних щодо здійснення депозитарної діяльності депозитарієм цінних паперів та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 липня 2012 р. за № 1120/21432.